

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput VII. Cura subditos corrigendi et paupertatem servandi: vitæ
austeritas, mirando exemplo confirmata: humilitas et contemptus sui, iter
in Asiam, et deinde in Africam frustra susceptum: gesta cum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

AUCTORE
THOMAS CELAN.

sentium fratrum acta agnovit, occulta cordium aperuit, et conscientiam exploravit! O quantos in somno admonuit, quibus et agenda præcepit et non agenda prohibuit! O quantum futura mala prædixit, quorum præsentia bona in facie videbantur! Sic et iniquitatum finem plurimorum præsciens, futuram in multis salutis gratiam nuntiavit. Immo, si quid *, puritatis et simplicitatis spiritu, meruit illustrari visionis ejus modo, cæteris inexpectato, consolatione potius * est singulari. Referam unum inter alia, quæ, fidelibus testibus referentibus, agnovi. Cum tempore quodam frater Joannes de Florentia esset a S. Francisco Minister fratrum in Provincia g constitutus, et capitulum fratrum in eadem provincia celebrasset, Dominus Deus solita pietate ostium ei sermonis aperuit, et fratres omnes ad audiendum reddidit benevolos et attentos. Erat inter eos super eos sacerdos fama clarus, sed clarior vita, Monaldus nomine, cujus virtus in humilitate fundata, oratione frequenti adjuta, scuto patientiæ servabatur. Intererat etiam illi capitulo frater Antonius h, cujus Dominus aperuit sensum, ut intelligeret Scripturas, ut super mel et favum de Jesu verba dulcia eructaret in populo universo. Qui cum fratribus ferventissime ac devotissime prædicaret, hoc scilicet verbum: JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM; dictus frater Monaldus respexit ostium domus, in qua erant fratres pariter congregati, et vidit ibi corporeis oculis beatum Franciscum in aere sublevatum, extensis velut in cruce manibus, benedicentem fratres. Repleti quoque videbantur omnes consolatione Spiritus Sancti: et de concepto salutis gaudio satis credibile fuit eis, quod de visione ac præsentia Patris gloriosissimi audierunt.

fratremque Richerium, de ejusdem amicitia sollicitum

49 Quod vero alienorum cordium occulta cognoverit, inter multa, quæ multi sæpius sunt experti, unum, de quo nulla potest oriri dubitatio, in medium proferatur. Frater quidam, Richerius nomine, nobilis genere, sed nobilior moribus, amator Dei, et sui contemptor, cum suo spiritu et voluntate plenissime ducitur, ut sancti patris Francisci gratiam perfecte posset assequi et habere, timebat valde, ne S. Franciscus eum occulto aliquo judicio abhorreret, et sic a gratia dilectionis suæ ipsum redderet alienum. Putabat frater ille, quoniam timoratus erat, quemcumque S. Franciscus intima caritate diligeret, dignum etiam fore divinam gratiam promereri: e regione vero, cui non se benivolam ostenderet et placatum, arbitrabatur eum iram superni Regis incursum. Hæc autem frater dictus volvebat in animo, hæc secum frequenter tacitus loquebatur, nulli prorsus revelans suæ cogitationis arcanum.

divinitus instructus solatur.

50 Cæterum, cum die quadam beatus Franciscus pater in cellula esset orans, et dictus frater, solita cogitatione turbatus, venisset ad locum, Sanctus Dei et adventum ejus cognovit, et quod volvebat animo, intellexit. Statim proinde fecit eum ad se vocari, et dixit ad eum: Nulla te conturbet tentatio, fili, nulla cogitatio exacerbet; quoniam carissimus mihi es, et inter præcipue mihi caros. Mea dilectione ac familiaritate dignum te noveris: securus ad me intra, quando volueris, et de familiaritate sume facundiam *. Miratus est dictus frater admiratione permaxima, et exinde reverentior factus, quantum crevit in gratia sancti Patris, tantum cœpit in Dei misericordia fiducialius dilatari. Quam egregie *, sancte Pater, tuam debent absentiam ferre, qui omnino desperant in terris ultra tui similem invenire! Juva tua intercessione, quos obvolutos cernis noxia labe peccati. Cum esses omnino justorum spiritu jam repletus, futura et prævidens et præsentia sciens, ut omnem jactantiam fugeres, sanctæ simplicitatis semper imaginem præferebas. Sed ad superiora recurramus, historiarum ordinem percurrentes.

* an fiduciam!

* an ægre?

ANNOTATA.

a Apud scriptorem Vitæ secundæ legitur Rigus-tortus, apud Tres Socios Rivus-tortus, quod proprium loci nomen fuisse videtur. S. Bonaventura nomen reticuit.

b Fuit hic Otto IV, qui ex communi omnium scriptorum consensu anno 1209 coronam imperialem ab Innocentio III Romæ accepit, die 27 Septembris, ut aliqui existimant, vel, ut alii volunt, 4 Octobris. Cum igitur ex hoc Thomæ Celanensis loco certum sit, probationem Regulæ S. Francisci priorem esse Romanam coronationem Ottonis, compulsus fuit eandem approbationem anno 1209 affigere, atque ita recedere ab erudito Waddingo, qui illam anno 1210 illigavit. Vide disputata in Commentario prævio, num. 154 et sequentibus.

c Veritatem vaticinii luctuosus Ottonis IV eventus docuit.

d Alibi rectius legitur: Hic et ad omnes etc.: ita enim etiam in ipsius S. Francisci Testamento legitur in Commentario prævio, num. 622.

e Nimirum ex sancta simplicitate et reverentia erga sacerdotes non poterant credere, vera esse, quæ de isto dicebantur, ac in eodem magis considerabant sacrum Ordinem, quam delicta: ita nempe instituti a sancto Patre suo, qui in laudato Testamento apud me num. 625 reverentiam erga sacerdotes suis commendans inter alia ait: Et ipsos et omnes alios (sacerdotes) volo timere, amare et honorare, sicut meos dominos. Et nolo in ipsis considerare peccata, quia Filium Dei cerno in ipsis, et domini mei sunt etc.

f Eandem mirabilem apparitionem narrat S. Bonaventura in Vita num. 45 et sequenti, significans, eam contigisse apud Rivum-tortum, quando Vir sanctus die quadam Sabbathi civitatem Assisii intravit, prædicaturus namque in ecclesia cathedrali; cumque ibidem in quadam tugurio, sito in horto canonicorum... in oratione Dei more solito pernoctaret.

g In Provincia scilicet Galliæ, vulgo la Provence.

h Indicatur S. Antonius, vulgo cognominatus Patavinus, in cujus Vita apud nos ad diem 15 Junii edita, num. 11 fere eadem referuntur, et in Annotatis lit. e Arelate facta dicuntur vel anno 1226 vel paulo citius. Waddingus eadem anno 1224 affixit.

CAPUT VII.

Cura subditos corrigendi et paupertatem servandi: vitæ austeritas, mirando exemplo confirmata: humilitas et contemptus sui, iter in Asiam, et deinde in Africam frustra susceptum: gesta cum Soldano: miracula Sancti, cui animantia obediunt.

R^egressus est Vir beatissimus corporaliter ad fratres suos, a quibus, sicut dictum est, nunquam spiritualiter recedebat, tanta ex * diligenti examinatione omnium acta perquirens, felici semper curiositate in subditis ferebatur, nihil impune relinquens, sicut magis et minus recipi, deprehenderet, perpetrata. Et primo quidem spiritualia vitæ decernebat; deinde eradicabat corporalia, ad ultimum extirpans occasionem omnes, quæ peccatis solent aditum aperire. Omni studio, omni sollicitudine custodiebat sanctam paupertatem et * dominam a, non patiens (ne quando ad superflua pervenirent) nec vasculum in domo aliquod residere, cum sine utraque b posset extremæ necessitatis evadere servitute. Impossibile namque fore, aiebat, satisfacere necessitati, et voluptati non obedire. Cocta cibaria vix aut rarissime admittebat; admissa vero sæpe aut confundebat cinere, aut condimenti sapore aqua frigida extinguebat. O quotiens

XIX.

In subditos incigitat, severam in victu * an et?

* an ut?

a

b

A quotiens per mundum ambulans ad prædicandam Evangelium Dei, vocatus ad prandium a magnis principibus, qui eum miro venerabantur affectu, gustatis parumper carnibus propter observantiam sancti Evangelii *c*, reliquum, quod comedere videbatur, deponerat in sinu, manu ori adducta, ne quis posset perpendere, quid agebat. De potu vini quid dicam, cum nec ipsam aquam, desiderio sitis æstuans, ad sufficientiam bibere pateretur?

abstinentiam
servat: ex
humilitate
eximia

32 Accubitum vero suum ubique, receptus hospitio, nullis sinebat stramentis seu vestibus operiri, sed nuda humus, tunica interposita, nuda suscipiebat membra. Quandoque, cum corpusculum suum somni beneficio recrearet, sæpius sedens, nec aliter se deponens, dormiebat. Pro cervicali ligno vel lapide utebatur. Cum comedendi aliquid suscitaretur, ut moris est, appetitus, vix acquiescebat illud postmodum manducare. Accidit autem quadam vice, cum infirmitate gravatus aliquantulum pullorum carniū comedisset, resumptis utcumque corporis viribus, introivit Assisii civitatem. Cumque pervenisset ad portam civitatis, præcepit cuidam fratri, qui cum eo erat, ut funem collo ejus ligaret, et sic eum quasi latronem per totam traheret civitatem, voce præconis clamans, et dicens: Ecce, videte glotonem, qui impinguatus est carnis gallinarum, quas, vobis ignorantibus, manducavit. Accurrebant proinde multi ad tam ingens spectaculum, et ingeminatis suspiriis collaerymantes, aiebant: Væ nobis miseris, quorum vita tota versatur in sanguine, et in luxuriis et ebrietatibus corda et corpora enutrimus: sique compuncti corde ad melioris vitæ statum tanto provocabantur exemplo.

conatur se-
ipsum apud
omnes

33 Multa quoque in hunc modum sæpissime faciebat, ut et seipsum perfecte contemneret, et ad honorem perpetuum cæteros invitaret. Factus erat sibi tamquam vas perditum, nullo timore, nulla sollicitudine pro corpore oneratus, strenuissime objiciebat ipsum contumeliis, ne ipsius amore temporale aliquid concupiscere cogereetur. Verus sui contemptor, omnes seipsos contemnere verbo et exemplo utiliter instruebat. Quid enim? Magnificabatur ab hominibus, et laudabili judicio efferebatur a cunctis, sed solus ipse se vilissimum reputabat, solus ardentissime contemnebat. Sæpe namque ab omnibus honoratus, dolore nimio sauciabatur, et favorem humanum pro foribus arcens, faciebat sibi e regione ab aliquo exprobrari, vocabatque ad se fratrem aliquem, dicens ei: Per obedientiam tibi dico, ut mihi duriter injuriaris, contra istorum mendacia vera loquaris. Cumque frater ille, licet invitus, eum Rusticum, Mercenarium, et Inutilem diceret, subridens et applaudens plurimum, respondebat: Benedicat tibi Dominus, quia dixisti verissima: talia enim licet audire filium Petri de Bernardone *d*. Sic loquens, nativitatibus suæ humilia primordia recolebat *e*.

contemptibi-
lem reddere

34 Nam ut se perfecte contemptibilem demonstraret, et veræ confessionis exemplum cæteris præberet; cum in aliquo delinquebat, non erubesciebat illud in prædicatione coram omni populo confiteri. Imo, si forte sinistra cogitatione tangeretur de aliquo, vel casu in quoquam invectionis emitteret verbum, statim cum omni humilitate illimet, de quo sinistrum quippiam cogitaverat vel dixerat, ab eo, peccatum confitens, veniam postulabat. Totius innocentie conscientia testis sinebat eum quiescere; omni sollicitudine se custodiens, donec vulnus mentis mulcendo sanaret. In omni certe genere vacillium proficere, non prospici cupiebat, modis omnibus fugiens admirationem, ne unquam incurreret vanitatem. Heu nobis, qui sic te amissimus, sancte Pater, totius beneficiæ ac humilitatis. Justo quippe judicio amissimus, quem, cum haberemus, cognoscere non curavimus.

xx.
Versus Sy-
riam navi-

35 Amore divino fervens beatissimus pater Franciscus, studebat semper ad fortiora mittere manum, et dilatato corde, viam mandatorum Dei

ambulans, perfectionis Dei summam attingere cupiebat. Sexto namque conversionis suæ anno sacri martyrii desiderio maxime flagrans, ad prædicandam fidem Christianam et pœnitentiam Sarracenis et cæteris infidelibus, ad partes Syriæ voluit transfretare *f*. Qui cum navem quandam, ut illuc tenderet, intravisset, ventis contrariis flantibus, in partibus Sclavoniæ *g* cum cæteris navigantibus invenitur. Videns autem a tanto desiderio se fraudatum, facto modico temporis intervallo, nautas quosdam Anconam *h* tendentes, ut eum secum ducerent, exoravit; quoniam in anno eo vix illa navis potuit ad partes Syriæ transmeare *i*. Verum illis hoc agere pertinacius recusantibus propter defectum expensarum, Sanctus Dei confidens plurimum de Domini bonitate, navim latenter cum socio introivit. Affuit divina providentia tunc quidam, omnibus ignorantibus, secum necessaria victus ferens, qui quendam Dei timentem de navi vocavit, et ait ad eum: Tolle tecum hæc omnia, et pauperibus *k* necessitatis tempore fideliter exhibebis. Sicque factum est, ut, cum tempestate nimia exorta, per multos dies laborantes in remigando cibaria omnia consumpsissent, sola paupertatis cibaria Francisci superessent, quæ in tantum divina gratia et virtute multiplicata sunt, ut, cum adhuc plurimum dierum forent navigationis itinera, ex sui copia usque ad portum Anconæ omnium necessitatibus plenissime pervenirent. Videntes itaque nautæ, se per servum Dei Franciscum maris pericula evasisse, gratias egerunt omnipotenti Deo, qui semper in Servis suis mirabilem se ostendit.

AUCTORE
THOMA CELAN-
gans, appellit
in Slavoniam,
hinc Anco-
nam, a divina
providentia
nutritus.

f

g

h

i

k

In Africam
cogitans, mor-
bo detinetur in
Hispania.

36 Servus Dei excelsi Franciscus, relinquens mare, terram deambulat, eamque verbi vomere scindens, semen vitæ seminat, fructum proferens benedictum. Statim namque plures et idonei viri, clerici et laici, fugientes mundum, et diabolum eludentes, gratia et voluntate Altissimi, vita et proposito eum devote secuti sunt. Sed licet electissimorum fructuum palmas ex se copiam producat, martyrii tamen sublime propositum et desiderium ardens in eo nullo modo frigescit. Post non multum enim temporis versus Marrochium iter arripuit, ut Miramolino et complicitibus suis Christi Evangelium prædicaret *l*. Tanto namque desiderio ferebatur, ut peregrinationis suæ quandoque relinqueret comitem, et ad exequendum propositum spiritu ebrius festinaret. Sed bonus Deus, cui mei et multorum sola benignitate placuit recordari, cum jam ivisset usque in Hispaniam, in faciem restitit, et ne ultra procederet, aegritudine intenta eum a coopto itinere revocavit.

F
unde rediit,
discipulos ad-
mittit: adit
Soldanum in
Egypto, a
quo benigne
excipitur.

m

n

o

p

q

37 Revertente quoque ipso ad ecclesiam sanctæ Mariæ de Portiuncula, tempore non multo post quidam litterati viri *m* et quidam nobiles ei gratissime adhererunt. Quos ipse, ut erat animo nobilissimus et discretus, honorifice atque digne pertractans, quod suum erat, unicuique piissime impendebat. Revera discretionem præcipua præditus, considerabat prudenter in omnibus cunctorum graduum dignitatem. Sed nondum valet quiescere, quin beatum impetum animi sui *n* adhuc ferventius exequatur. Nam decimo tertio anno conversionis suæ *o* ad partes Syriæ pergens, cum quotidie bella inter Christianos et paganos fortia et dura ingruerent, assumpto secum socio *p*, conspectibus Soldani Sarracenorum *q* se non timuit præsentare. Sed quis enarrare sufficiat, quanta illi animi virtute loquebatur, quanta facundia et fiducia legi Christianæ insultantibus respondebat? Nam primo, quom ad Seldanum accederet, captus a complicitibus, contumeliis affectus, attritus verberibus, non terretur, comminatis suppliciis, non veretur, morte intenta, non expavescit. Et quidem, licet a multis satis hostili animo et mente adversa exprobratus fuisset; tamen a Soldano honorifice plurimum est susceptus. Honorabat eum, prout poterat, et oblati muneribus multis ad divitias mundi animum ejus flectere conabatur. Sed cum vidisset, eum strenuissime

AUCTORE
THOMASCELAN.

r

s

XXI.

Prædicanti

aves auscul-

tant, applau-

duntque,

l

u

B

x

* forte inter-

dum

y

C

hirundinibus

silentium im-

perat,

z

* hirundines

aa

nuissime omnia, velut stercora, contemnentem, admiratione maxima repletus est, quia Virum omnibus disimilem intuebatur r. Permotus est verbis ejus valde, et eum libentissime audiebat. In omnibus his Dominus desiderium ipsius non implevit, prærogativam illi reservans gratiæ singularis s.

58 Interea, dum, sicut dictum est, multi appositum sunt ad fratres, beatissimus pater Franciscus iter faciebat per vallem Spoletanam: qui ad locum quendam applicuit prope Menanium l, in quo diversi generis congregata erat avium multitudo maxima, columbarum scilicet, cornicularum, et aliarum, quæ vulgo Monaclæ u vocantur. Has cum vidisset beatissimus servus Dei Franciscus, quia homo maximi fervoris erat, magnam etiam circa inferiores et irracionales creaturas pietatis atque dulcedinis gerens affectum, alacriter cucurrit ad eas, in via sociis derelictis. Cum autem satis jam prope esset, videns, quod eum præstolarentur, ipsas more solito salutavit. Sed admirans non modicum, quod aves non surrexissent in fugam, ut facere solent, ingenti gaudio humiliter deprecatus est eas, ut verbum Dei deberent audire. Et inter plura, quæ locutus est eis, hoc quoque adjunxit: Fratres mei aves, multum debetis laudare Creatorem vestrum et ipsum diligere semper, qui dedit vobis plumas ad induendum, pennas ad volandum, et quicquid necesse fuit vobis. Nobiles vos fecit inter creaturas suas, et in puritate aeris vobis contulit mansionem; quoniam, cum neque seminetis, neque metatis, nihilominus sine omni vestra sollicitudine vos protegit et gubernat. Ad hæc aviculæ illæ (ut dicebat, et qui cum eo fuerunt) miro modo secundum naturam suam stantes, inceperunt extendere collum, prodere alas, aperire os, illum respirare. Ipse vero transiens per medium illarum ibat et revertebatur, cum tunica sua capita earum contingens et corpora. Benedixit denique ipsis, et signo crucis facto, licentiam tribuit, ut ad alium locum transvolarent x. Beatus autem Pater ibat cum sociis suis, per viam suam gaudens, et gratias agebat Deo, quem omnes creaturæ supplici confessione venerantur. Cum esset autem simplex gratia, non natura, cepit se negligentiam incusare, quod olim non prædicaverit avibus, postquam audirent cum tanta reverentia verbum Dei: sicut factum est, ut ab illo die cuncta volatilia, cuncta animalia, cunctaque reptilia, et inter * creaturas, quæ non sentiunt, ad laudem et amorem Creatoris hortaretur y: quoniam quotidie, invocato nomine Salvatoris, propria experientia ipsarum obedientiam cognoscebat.

59 Nam cum die quadam ad castrum, nomine Albanum z, ut verbum Dei proponeret, advenisset, ascendens in eminentiori loco spectandus ab omnibus, cepit silentium postulare. Silentibus vero cunctis et reverenter astantibus, irundines * quam plures, garrientes et prestrepentes multum, nidificabant in eodem loco. Quibus garrientibus, quia beatus Franciscus ab hominibus audiri non poterat, avibus locutus est, dicens: Sorores meæ irundines, quia tempus est, ut loquar et ego, quia vos usque modo satis dixistis, audite verbum Domini et estote in silentio, et quiescite, donec sermo Domini compleatur. At illæ aviculæ, stupentibus et mirantibus omnibus, qui assistebant, statim conticuerunt, nec motæ sunt de loco illo, quoad usque prædicatio finiretur. Illi vero viri, cum vidissent hoc signum, repleti sunt admiratione, dicentes: Vere hic Homo sanctus est et amicus Altissimi. Et festinabant devotione maxima vel ejus saltem contingere vestimenta, laudantes et benedicentes Deum. Et mirum certe tunc temporis, quod irracionales creaturæ ipsius erga se affectum pietatis agnoscerent et amorem dulcissimum præsentirent.

60 Nam cum tempore quodam apud castrum Græci aa moraretur, lepusculus unus, captus laqueo, a fratre quodam vivus apportatus est ei:

quem videns Vir beatissimus, pietate motus, ait: Frater lepuscule, veni ad me; quare sic te decipi permisisti? Statimque a fratre dimissus, qui eum tenebat, ad Sanctum confugit, et velut in tutissimo loco, nullo cogente, in ejus sinu quievit. Cumque aliquantulum quievisset ibidem, Pater sanctus, eum materno demulcens affectu, dimisit eum, ut liber ad nemus rediret. Qui cum sæpe in terra positus, ad Sancti sinum recurreret, jussit eum tandem ad sylvam, quæ propinqua erat, a fratribus deportari. Simile quidem * contigit de quodam cuniculo, qui animal valde indomesticum est, cum esset in insula lacu Parvi bb. Eodem devotus pietatis affectu erga pisces ducebatur, quos, cum opportunitatem haberet, captos in aquam vivos rejiciebat, præcipiens eis, cavere sibi, ne iterum caperentur.

61 Cum enim tempore quodam in lacu Reatino cc juxta quemdam portum in navicula resideret, piscator quidam, piscem magnum capiens, qui vulgo Tinca dicitur, devotus obtulit ei. Qui cum hilariter et benigne suscipiens, fraterno nomine ipsum revocare cepit; et extra naviculum eum in aqua reponens, cepit devotus benedicere nomen Domini: sicut aliquandiu, dum in oratione persisteret, dictus piscis juxta naviculum ludens in aqua, non recedebat de loco, in quo eum posuerat, donec, oratione completa, Sanctus Dei recedenti sibi licentiam exhiberet. Sic enim gloriosus pater Franciscus in via obedientiæ ambulans, et divina subjectionis perfecte amplectens, in creaturarum obedientia magnam coram Deo est adeptus dignitatem. Nam et aqua ei in vinum conversa est, cum tempore quodam apud eremum sancti Urbani dd ægritudine gravissima laboraret: ad cujus gustum tanta facilitate conscientia * affuit, ut divinum fore miraculum, sicut et erat, ab hominibus crederetur. Et vere Sanctus, cui sic obediunt creaturæ, ejus et ad nutum in alteros usus temporalia transcunt elementa.

ANNOTATA.

a Sic solebat ille paupertatem appellare.

b Mendosa hæc phrasia est, in qua videtur deesse vox aliqua, ad quam possit vox utraque referri. Secundus biographus ista sic exposuit: Omni studio præcavebat, ne sanctæ summæque paupertatis metas transiliens, ad superflua quoque modo difflueret; ita ut magis semper ad indigentiam, quam ad habundantem sufficientiam vel excessum, declinans, usque ad maximam necessitatis exigentiam vix vasculum saltem in domo relinqueret.

c Lucae cap. 10, § 8 dicit Christus septuaginta duobus discipulis suis: Manducate, quæ apponuntur vobis. Hinc etiam in Regula Minorum primo loco edita a Waddingo cap. 5 legitur: Licet eis (Fratribus Minoribus) manducare de omnibus cibis, qui apponuntur eis, secundum sanctum Evangelium. Eadem habet Regula ultima, capite item tertio.

d Singularia sunt hæc humilitatis exempla, quæ sanctissimo Viro suasit suus humilissimus de se sensus. Quo modo autem hæc cum veritate possint componi, exposui in Commentario prævio, num. 273.

e Non favent hæc opinio, quæ S. Francisco nobilitatem generis adscribit.

f De hoc itinere, quod S. Franciscus anno 1212 frustra tentavit, pluribus egi in Commentario prævio num. 292 et sequentibus.

g Sclavoniam improprimè intelligi, puta Illyricum, seu hujus partes mari Adriatico adjacentes.

h Ancona primaria Marchiæ Anconitanæ civitas episcopalis est, in ditione Pontificia, ac celebre emporium in ora maris Adriatici.

i Verisimillimum est, Sanctum noluisse usque in annum sequentem in Illyrico opportunitatem in Syriam navigandi opperiri, ne cogeretur abesse a comitiis generalibus, anno sequenti Assisii de more celebrandis.

k S. Bonaventura in Vita num. 150 eadem refertur,

D

lepusculum et cuniculum sibi obedientes habet.

* anquidam?

bb

ut et alias piscem: aqua ipsi in vinum versa.

cc

E

dd

* an convalescentia?

Arens, virum illum sic loquentem inducit: Hæc pro pauperibus Fratribus in navi latitantibus conserva fideliter etc.; ut adeo non quibuslibet pauperibus, sed S. Francisco ac socio ista destinata fuerint.

l Hoc iter videtur ad annum 1215 referendum esse. De illo pluribus egi in Commentario prævio num. 297 et sequentibus. Solum hic addo, Marochum, seu regnum Maroccanum, esse amplam Africæ regionem in Barbaria, ad Oceanum Atlanticum. Miramolinus ille, quod nomen commune Maurorum regibus erat, vocabatur Mahomet, variaque regna etiam in Hispania tunc obtinebat.

m Biographus videtur unus ex hisce fuisse, quantum conjicere licet ex hoc loco, collato cum præcedenti.

n Nempe desiderium sanguinis sui pro Christo fundendi, quo accessus jam duo alia itinera frustra susceperat; unum scilicet versus Syriam, alterum versus Africam, ut supra dictum est.

o Anno Christi 1219.

p Hunc S. Bonaventura in Vita Illuminatum dictum fuisse, ait.

q Fuit is soldanus Babylonie, seu Ægypti, qui eo anno 1219 haud procul a Christiano Cruce-signatorum exercitu, Damiatam obsidente, castra habebat, ut urbi succurrere tentaret.

r Hæc omnia pluribus exposuit S. Bonaventura in Vita a num. 152, quam consule, uti et num. 154 et sequenti, ubi alia occasione iterum agitur de S. Francisco tunc versante in castris Christianorum ante Damiatam. Consule etiam Commentarium prævium §§ 16 et 17, in quibus de eodem Sancti itinere ac gestis in Ægypto, reditu in Europam, aliisque eodem spectantibus, satis proluxe actum est.

s Id est, non permisit, ipsum a Saracenis martyrio officii, sed servavit illum, ut ex peculiari privilegio quinque sacris Christi stigmatibus postea insigniretur.

t Legendum est Mevanium, seu Mevaniam, ut habent alii, quæ ditionis Pontificæ in Umbria oppidum est, vulgo Bevagna dictum, paucisque milliaribus Assisio dissitum.

u Forte legendum est Monachæ; nam in Lezicis Italicis invento, voces Monachino, Monacchia, Monacchina, et Monachella quamdam avium speciem significare.

x Factum hoc, quod etiam a secundo biographo et a S. Bonaventura in Vita num. 174 memoratur, quidam heterodoxi imperite sugillarunt, quos redargui in Commentario prævio num. 405 et sequenti. Ceterum nequeunt hoc et alia aliæque ejusdem generis gesta certis temporibus illigari, quæ propterea inter incerti temporis facta in eodem Commentario prævio reposui.

y Scilicet exemplo Trium puerorum in fornace Babylonica, Danielis cap. 5; et regii Prophetæ in Psalmis.

z Alias Alvanum, in Umbria non procul a Tiberi et ab Ameria civitate.

aa Grecium, Italis Greccia, castrum est in valle Reatina, non multis milliaribus ab ipsa urbe Reate distans.

bb Pro Pravi legendum puto Perusini, ut habet S. Bonaventura in Vita num. 115.

cc Italis il Lago di Rieti, ditionis Ecclesiæ in Umbria, in limite Sabinæ, inter urbem Reatinam et Velinum lacum.

dd Apud Waddingum ad annum 1215, num. 14 dicitur hic locus esse in comitatu Narniensi apud castrum S. Urbani.

CAPUT VIII.

Fructus prædicationum S. Francisci: plurima ejusdem miracula.

xxii. Socios aggregat, prædicat miro cum populi studio:

Tempore illo, in quo, sicut dictum est, venerabilis pater Franciscus prædicavit, civitates et castella circueiens, et ubique benedictionum semina spargens, ad civitatem Hesculanam a applicuit. In Octobris Tomus II.

qua cum verbum Dei more solito ferventissime loqueretur, immutatione dexteræ Excelsi tanta gratia et devotione pene universus populus est repletus, ad audiendum et videndum cum anhelantes, ut omnes se invicem conculcarent. Nam et triginta viri, clerici et laici, tunc temporis ab ipso sanctæ religionis habitum susceperunt. Tanta erat fides virorum et mulierum, tanta mentis devotio erga Sanctum Dei, ut felicem se pronunciaret, qui saltem vestimentum ejus contingere potuisset. Ingresso ipso civitatem, lætabatur clerus, pulsabantur campanæ, exultabant viri; congaudebant feminae, applaudebant pueri, et sæpe ramis arborum sumptis, psallentes ei obviam procedebant. Confundebatur hæretica pravitas, extollebatur fides Ecclesiæ, et fidelibus vigilantibus, hæretici latitabant. Nam tanta in eo apparebant signa sanctitatis, quod nemo se audebat verbis opponere, cum ad ipsum solummodo respiceret frequentia populorum. Inter omnia et super omnia fidem sanctæ Romanæ Ecclesiæ servandam, venerandam et imitandam fore, censebat, in qua sola salus consistit omnium salvandorum. Venerabatur sacerdotes, et omnem Ecclesiasticum ordinem amplexabatur affectu.

65 Offerebant ei populi panes ad benedicendum, quos longo reservantes (tempore b) ad eorum gustum c a diversis agritudinibus sanabantur. Sic et multotiens fide maxima freti, ejus tunicam incidebant, ut quasi nudus aliquando remaneret. Et quod magis est admirandum, si rem aliquam manu tangeret sanctus Pater, per eam etiam nonnullis sanitas reddebatur. Nam cum mulier quædam, in partibus Aretii d villulam quamdam inhabitans, gravida esset, veniente tempore partus, in pariendo diebus pluribus laboravit, sicque incredibili attrita dolore, nec mors nec vita sibi aliquatenus præstatur. Vicini et cognati ejus audierunt, beatum Franciscum per viam illam fore ad quamdam heremum transiturum. Expectantibus autem illis, accidit, beatum Franciscum ad dictum locum per aliam viam transire. Iverat enim equo, eo quod erat debilis et infirmus. Sed perveniente ipso ad locum, per quemdam fratrem, nomine Petrum, equum dimisit ad illum virum, qui sibi eum concesserat intuitu pietatis. Frater Petrus, reducens equum, per viam illam transivit, in qua mulier torquebatur. Quem videntes viri terræ illius, festini cucurrerunt ad eum, putantes, ipsum esse Franciscum. Sed cognoscentes, ipsum non esse, tristati sunt valde nimis. Tandem cœperunt quærere inter se, si posset res aliqua inveniri, quam manu tetigisset beatus Franciscus. Cumque in his quærendo diu facerent moram, demum invenerunt F lege frenum et habenas, quas ipse manu tenuerat equitando. Extrahentesque frenum ex equi ore, cui sanctus Pater insederat, posuerunt super mulierem habenas, quas propriis manibus contrectaverat ipse. Quæ in continenti, periculo remoto, cum gaudio peperit.

64 Gualfredutius, Castrum-plebis e inhabitans, homo religiosus, timens et colens Deum cum omni domo sua, corrigiam apud se habebat, quam beatus Franciscus quandoque succinctus fuerat. Accidit autem, ut in terra illa multi viri et mulieres non paucæ variis infirmitatibus et febribus laborarent: ibatque prædictus vir per infirmantium domos, et intincta corda in aqua, vel ex pilis ipsius aliquid commiscens in ea, dabat bibere patientibus: et ita in Christi nomine sanitatem consequerentur omnes. Hæc autem in absentia beati Francisci fiebant; ex * his multo plura, quæ a nobis non possent sermone longissimo aliquatenus explicari. Verbum * de his, quæ per ejus præsentiam dignatus est operari Dominus Deus noster, pauca quædam huic Operi breviter inseremus.

65 Cum tempore quodam ad evangelizandum regnum Dei S. Franciscus regiones longas et varias circuiret, pervenit ad civitatem quamdam, quæ dicitur Tuscanella f: in qua cum more solito speret

AUCTORE
THOMAS CELAN.
a

panes ab eo benedicti, resque, quas contrectaverat,
b
c

E

d

F

lege frenum

adversus varias infirmitates feliciter adhibita.
e

. i. et

. i. Verum

xxiii. Tuscania puerum claudum ac debilem sanat, f